

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ імені І. І. МЕЧНИКОВА
ГЕОЛОГО-ГЕОГРАФІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
КАФЕДРА ЕКОНОМІЧНОЇ ТА СОЦІАЛЬНОЇ ГЕОГРАФІЇ І ТУРИЗМУ

КУРОРТНА СПРАВА З ОСНОВАМИ КУРОРТОЛОГІЇ ТА РЕАБІЛІТОЛОГІЇ

ЕЛЕКТРОННІ МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
до курсу
для здобувачів геолого-географічного факультету
другого (магістерського) рівня вищої освіти
спеціальності ІЗ/242 Туризм та рекреація

Одеса
ОНУ імені І. І. Мечникова
2026

**УДК 338.48-6:615.83]:614.215(072)
К935**

Укладачі:

А. М. Шашеро, кандидат географічних наук, доцент кафедри економічної та соціальної географії і туризму;

К. В. Коломієць, кандидат географічних наук, доцент кафедри економічної та соціальної географії і туризму;

В. А. Соколовський, доктор філософії зі спеціальності 106 Географія, доцент кафедри економічної та соціальної географії і туризму.

Рецензенти:

З. В. Приходько, кандидат географічних наук, доцент кафедри економічної та соціальної географії і туризму Одеського національного університету імені І. І. Мечникова;

В. І. Тригуб, кандидат географічних наук, доцент кафедри географії України, ґрунтознавства і земельного кадастру Одеського національного університету імені І. І. Мечникова.

*Рекомендовано вченою радою геолого-географічного факультету
ОНУ імені І. І. Мечникова.
Протокол № 1 від 29 серпня 2025 р.*

Курортна справа з основами курортології та реабілітології
К935 [Електронний ресурс] : електрон. метод. рек. до курсу для здобувачів геол.-геогр. ф-ту другого (магіст.) рівня вищ. освіти спец. J3/242 Туризм та рекреація / уклад.: А. М. Шашеро, К. В. Коломієць, В. А. Соколовський. Одеса : ОНУ імені І. І. Мечникова, 2026. 36 с. 0,8 МБ.

Методичні рекомендації розроблені для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти спеціальності J3/242 Туризм і рекреація відповідно до освітньо-професійної програми «Туризм». В методичних рекомендаціях викладено зміст навчальної дисципліни за розділами та темами, завдання для підготовки до практичних занять, методичні вказівки до виконання самостійної роботи, індивідуальних робіт, питання до підсумкового контролю, тестові завдання, список рекомендованої літератури.

УДК 338.48-6:615.83]:614.215(072)

ЗМІСТ

Вступ.....	4
1. Зміст навчальної дисципліни.....	6
2. Завдання для підготовки до практичних занять.....	9
3. Методичні вказівки до виконання самостійної роботи	16
4. Методичні вказівки до виконання індивідуальних робіт.....	21
5. Питання для поточного та періодичного контролю	23
6. Тестові завдання	24
Список рекомендованих джерел	32

ВСТУП

Формування сучасного ринку санаторно-курортних послуг зумовлене зростанням популярності здорового способу життя і потреби населення в якісних і відповідних за ціною курортно-оздоровчих послугах. Сьогодні все більше уваги приділяється використанню природних лікувальних факторів як в умовах перебування в санаторно-курортних закладах, так і в домашніх умовах.

В Україні санаторно-курортна справа започаткована в останній чверті XVI ст. Особливого розвитку вона набула у радянський час, коли система санаторно-курортних закладів розвивалась у межах державної системи охорони здоров'я, її послуги були соціально орієнтованими і достатньо дешевими для громадян. Але недостатня матеріально-технічна база галузі, застаріле обладнання, навіть при високій кваліфікації персоналу і досконалості методик профілактики та лікування, робила санаторно-курортні заклади важкодоступними для більшості населення. Особливо важкі часи для курортного господарства у незалежній Україні наступили при приватизації основних фондів, тотальному безгрошів'ї, проблемах земельних відносин тощо.

У ринкових умовах сьогодення санаторно-курортна справа в Україні поступово зазнала структурних змін, які торкнулися організаційно-управлінських засад і призвели до змін форм власності та управлінської структури. На сучасному етапі санаторно-курортне господарство України потребує фахівців, які б володіли водночас менеджерськими і фаховими знаннями й уміннями – фахівців з організації й управління курортною сферою. Питання відновлення здоров'я населення стали особливо актуальними на тлі воєнних дій, які відбуваються на території України.

Методичні рекомендації до курсу висвітлюють теоретичні та практичні основи курортної справи, курортології, санаторно-курортного лікування та реабілітології. Дисципліна «Курортна справа з основами курортології та реабілітології» висвітлює питання теоретичних та практичних основ курортології і санаторно-курортного лікування. Розглядає класифікацію та характеристику курортних ресурсів щодо визначення природного курортного потенціалу різноманітних територій. Досліджує комплекси факторів та умов, які мають лікувальне значення. А також зачіпає питання провідних лікувальних методик й особливостей лікувально-оздоровчого туризму. Наголошується на проблемах щодо класифікації курортів та лікувальних факторів, зважаючи на їхній взаємозв'язок із санаторно-курортною справою. Особливу увагу приділено специфіці матеріально-технічної бази санаторно-курортних та оздоровчих закладів відповідно до їхнього функціонального призначення, аналізу нормативно-правового регулювання курортної справи в Україні, управлінню ефективністю діяльності санаторно-курортних закладів.

Узагальнений та систематизований матеріал подано, зважаючи на сучасний світовий національний досвід у галузі санаторно-курортної справи.

Методичні рекомендації із дисципліни розроблено згідно з вимогами освітньо-кваліфікаційних програм підготовки магістрів напрямів підготовки «Туризм і рекреація», «Менеджмент», «Готельно-ресторанна справа».

В методичних рекомендаціях окрім розділів змісту навчальної дисципліни приведені зразки практичних робіт та вимоги до них, завдання щодо самостійної роботи і т. д. Наприкінці наведено комплекс питань для самостійного опрацювання та тестові завдання.

Під час написання методичних рекомендацій було використано матеріал з навчальної та наукової літератури, перелік якої наведено у списку джерел, а також накопичений досвід викладання – профілюючих дисциплін на кафедрі економічної та соціальної географії і туризму геолого-географічного факультету ОНУ імені І. І. Мечникова.

1. ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1

Історичні аспекти розвитку курортної справи та курортології

ТЕМА 1: Курорти – провідний сегмент індустрії туризму

Збереження та відновлення працездатності людських ресурсів як провідна проблема сучасності. Еволюція поглядів на проблему збереження і відновлення людських ресурсів: медико-демографічні, соціально-культурологічні, політико-економічні аспекти. Значення курортів для суспільства. Курорти як провідний сегмент туристичної індустрії. Сутність курортного лікування, оздоровлення, реабілітації. Основні фактори в організації курортної справи.

ТЕМА 2: Зародження і розвиток курортів у світі

Перші згадки про курорти в культурологічних, історичних пам'ятках. Використання лікувальних властивостей вод у Греції, Римі та інших. Міфологія та древньогрецькі трактати про роль природних факторів у оздоровленні. Історія розвитку курортів світу. Зародження курортів у Стародавньому світі. Використання природних лікувальних факторів у період Середньовіччя. Розвиток курортної справи в Новий час. Курортна справа в Новітній час. Формування курортів у період СРСР. Розвиток курортної справи і розвиток курортної справи в Україні. Характеристика сучасного курортного господарства та географія курортів України. Актуальні проблеми розвитку курортів в Україні.

ТЕМА 3: Природно-лікувальні фактори.

Роль природно-лікувальних факторів у розвитку курортів

Характеристика ландшафтних ресурсів. Розміщення курортів в залежності від рельєфу місцевості. Біоклімат. Медико-кліматичний вплив параметрів біоклімату. Гідромінеральні ресурси. Характеристика та класифікація мінеральних вод. Лікувальні грязі. Інші природні лікувальні ресурси. Рекреаційні ресурси. Етапи дослідження рекреаційного потенціалу території. Методики оцінки природного рекреаційно-ресурсного потенціалу. Природно-антропогенні ресурси. Історико-культурні туристичні ресурси. Вплив біометеорологічних факторів на людину. Основні характеристики метеорологічних факторів. Хімічні показники повітря. Температура, атмосферний тиск та вологість повітря. Термічні впливи на організм людини: термічні умови середовища, тепловий баланс. Фізіологічні механізми терморегуляції: хімічний, фізичний, нервовий. Патофізіологічні аспекти

теплового та холодового впливів. Терміни адаптації до зміни температури середовища. Атмосферні явища. Оцінка телуричних факторів. Геліогеофізичні фактори. Сонячна радіація. Електромагнітні поля, оптичні, електричні та акустичні явища в атмосфері. Біологічна дія магнітних хвиль. Атмосферні циркуляції. Циклонічні утворення. Фронт. Антициклон.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2

Організація курортної справи та санаторно-курортного обслуговування

ТЕМА 4: Сутність і завдання курортної справи.

Предмет і основні поняття курортології

Курортна справа як сукупність всіх видів науково-практичної діяльності з організації та здійснення лікування і профілактики захворювань. Курортна справа як сектор економіки сфери послуг. Головні завдання курортної справи. Курортна інфраструктура та курортне господарство.

ТЕМА 5: Класифікація курортів

Принципи класифікації курортів. Класифікація курортів за видами природних і лікувальних факторів. Бальнеологічні, бальнеокліматичні, морські, гірськолижні, гірсьkokліматичні, кумисолікувальні, лісові, пустельні та спелеокурорти. Додаткові курортні фактори. Кліматобальнеологічні, кліматогрязьові, кліματοкумисолікувальні фактори. Особливості місцевих кліматичних курортів. Типологія курортів. Інтегральна класифікаційна схема курортів. Інноваційні типи курортів. Wellness і SPA центри.

ТЕМА 6: Організація санаторно-курортного обслуговування

Принципи планування санаторно-курортної діяльності в Україні. Державне регулювання курортно-рекреаційної діяльності в Україні. Базові підходи до типології організацій курортно-рекреаційної сфери початку XXI ст.

ТЕМА 7: Основні види санаторно-курортних закладів та їх характеристика

Особливості санаторно-курортного лікування. Експлуатація курортно-туристських комплексів. Функціональні складові курортного підприємства. Організація санаторно-курортного обслуговування. Принципи планування санаторно-курортної діяльності. Функції менеджерів санаторно-курортних закладів.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 3

Організація суміжних видів діяльності щодо курортної справи

ТЕМА 8: Державне регулювання курортно-рекреаційної діяльності в Україні

Правові основи діяльності курортів. Стратегічні підходи до розвитку курортів. Основні завдання державної політики розвитку санаторно-курортної галузі в Україні (Концепція Державної цільової програми розвитку туризму та курортів на період до 2022 року).

ТЕМА 9: Організація дієтичного харчування

Лікувальне харчування в курортно-санаторних закладах. Визначення, характеристика, класифікація, механізм дії, рекомендації до застосування лікувального харчування. Дієтотерапія. Особливості організації дієтичного харчування та його значення. Дієтичні продукти. Характеристики основних дієт. Штучне харчування. Дієтичне харчування за кордоном. Оздоровче голодування. Вегетаріанство. Національні та релігійні обмеження в харчуванні.

ТЕМА 10: Основи реабілітації

Реабілітація: поняття, задачі, принципи, організаційно-методичні основи. Головні напрямлення реабілітації. Фізіологічні напрямлення реабілітації. Педагогічні принципи реабілітації. Медичні та фізичні принципи. Етапи реабілітації. Принципи складання реабілітаційних програм. Методика оцінки функціональних можливостей під час реабілітації на курортах.

2. ЗАВДАННЯ ДЛЯ ПІДГОТОВКИ ДО ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1

Історичні аспекти розвитку курортної справи та курортології

Практичне заняття 1

Тема: Історія розвитку санаторно-курортної справи

Мета заняття: опанування знаннями щодо історії зародження та розвитку санаторно-курортної справи.

Зміст заняття

1. Історичні аспекти розвитку санаторно-курортної справи в світі.
2. Розвиток курортної справи в Україні.

Завдання

1. Дослідити умови створення, мету, завдання та основні види діяльності організації «Укрпрофоздоровниця».
2. Робота в MOODLE – *Завдання 2: тематика доповідей.*

Питання для самоконтролю

1. Зародження курортів у Стародавньому світі.
2. Використання природних лікувальних факторів у період Середньовіччя.
3. Розвиток курортної справи в новий час. Зародження курортної справи в Росії.
4. Курортна справа в Новітній час. Формування курортів під час СРСР та в Україні після 1991 року.

Рекомендовані джерела: [1, 6, 8, 12, 14, 20–21].

Практичне заняття 2

Тема: Курортна справа в системі охорони здоров'я і лікувально-оздоровчому туризмі

Мета заняття: ознайомлення зі структурою навчальної дисципліни, її місцем у структурно-логічній схемі підготовки фахівця; розгляд особливостей сучасного світового ринку лікувального туризму.

Зміст заняття

1. Значення, мета вивчення, завдання, проблематика дисципліни.
2. Порядок вивчення дисципліни і контролю знань студентів.

3. Організація роботи в дистанційному курсі «Курортна справа з основами курортології та реабілітації».
4. Вимоги до виконання індивідуального завдання.
5. Сучасний світовий ринок лікувального туризму.
6. Провідні курорти України.
7. Охорона природних лікувальних ресурсів.

Завдання

1. Провести аналіз вимог щодо охорони курортів відповідно до Закону України «Про курорти».
2. Робота в MOODLE – виконати *Завдання 1: Провідні курорти України*.

Питання для самоконтролю

1. Курортна справа як важливий сектор економіки сфери послуг. Головні завдання цього сектору.
2. Види курортної діяльності.
3. Роль і значення курортології в сучасній медицині та туризмі.
4. Принципи класифікації курортів.
5. Мета санітарної охорони курортів. Порядок встановлення меж та режиму округів і зон санітарної (гірничо-санітарної) охорони курортів.

Рекомендовані джерела: [1, 3, 6, 8, 11–12, 14, 20–21].

Практичне заняття 3

Тема: Основи медичної кліматології

Мета заняття: ознайомлення з медичною оцінкою погоди і клімату; використання клімату з метою лікування й оздоровлення людини.

Зміст заняття

1. Вплив клімату й погоди на організм людини: адаптація, акліматизація, загартовування.
2. Медична характеристика клімату основних природних зон.
3. Характеристика основних видів кліматотерапії.
4. Санаторно-технічне обладнання курортних споруд.
5. Фізичні та фізіологічні основи дозиметрії й дозування кліматолікувальних процедур.
6. Провідні кліматичні курорти України і світу.

Завдання

1. Робота в MOODLE – *Завдання 3: тематика доповідей*.

Питання для самоконтролю

1. Хімічні, фізичні, космічні та інші фактори повітря.
2. Класифікація погоди.
3. Шкала Сімпсона-Бофорта.
4. Методи кліматолікування (в т. ч. штучні).

Рекомендовані джерела: [1–2, 4, 6, 8–9, 12–14, 20–21].

Практичне заняття 4

Тема: Основи бальнеології та бальнеотехніки

Мета заняття: вивчення методів і принципів використання мінеральних вод з метою лікування та оздоровлення людини.

Зміст заняття

1. Особливості лікувального впливу прісної води на організм людини.
2. Основні форми гідротерапії.
3. Основні методи бальнеологічного лікування.
4. Класифікація душів і ванн.
5. Бальнеотехніка: предмет, завдання, технологічні схеми.
6. Лікувальні мінеральні води України.
7. Провідні бальнеологічні курорти України і світу.

Завдання

1. Визначити основні джерела прісної питної води, джерела мінеральних вод та їх місцезнаходження за типами на Україні.
2. Робота в MOODLE – *Завдання 4: тематика доповідей.*

Питання для самоконтролю

1. Принципи класифікації води залежно від вмісту мінеральних речовин.
2. Типи мінеральних вод.
3. Типи мінеральних ванн.
4. Принципи вживання мінеральних питних вод.

Рекомендовані джерела: [1, 6, 8, 12–15, 20, 21].

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2

Організація курортної справи та санаторно-курортного обслуговування

Практичне заняття 5

Тема: Основи грязелікування

Мета заняття: ознайомлення з використанням лікувальних грязей в умовах санаторно-курортного закладу.

Зміст заняття

1. Особливості оздоровчої дії лікувальних грязей на організм людини.
2. Методики проведення грязелікувальних процедур.
3. Провідні грязелікувальні курорти України і світу.

Завдання

1. Визначити основні джерела та місцезнаходження лікувальних грязей за типами в Україні.
2. Робота в MOODLE – *Завдання 5: тематика доповідей.*

Питання для самоконтролю

1. Класифікація лікувальних грязей за їх генезисом.
2. Фактори впливу лікувальних грязей на організм людини.
3. Основні методи використання лікувальних грязей в умовах курорту.

Рекомендовані джерела: [1, 6, 8, 12–14, 20–21].

Практичне заняття 6

Тема: Лікування глиною в курортній практиці. Псамотерапія

Мета заняття: ознайомлення з особливостями використання в санаторно-курортній практиці глини та піску.

Зміст заняття

1. Хімічний склад глини.
2. Використання лікувальної глини в курортній практиці.
3. Методика проведення псамотерапії.

Завдання

1. Визначити основні джерела та місцезнаходження лікувальних типів глини на Україні.
2. Робота в MOODLE – *Завдання 6: тематика доповідей.*

Питання для самоконтролю

1. Класифікація глини за генезисом.
2. Методи використання глини.
3. Використання ванн із піску.

Рекомендовані джерела: [1, 6, 8, 12–14, 20–21]

Практичне заняття 7

Тема: Термотерапія в санаторно-курортному лікуванні

Мета заняття: ознайомлення зі специфікою термотерапії в умовах курорту.

Зміст заняття

1. Особливості використання продуктів нафтопереробки в курортній практиці.
2. Методи парафіно-, озокерито- і нафтолікування.
3. Порівняльний аналіз видів лазень та їх впливу на організм людини.
4. Види лазневих віників.
5. Загальні правила відвідування лазні та сауни.

Завдання

1. Робота в MOODLE – *Завдання 7: тематика доповідей.*

Питання для самоконтролю

1. Речовини, що використовують для термолікування.
2. Методи термотерапії.

Рекомендовані джерела: [1, 6, 8, 12–14, 20–21].

Практичне заняття 8

Тема: Фітотерапія та апітерапія в курортній практиці

Мета заняття: ознайомлення з використанням в курортній практиці лікувальних рослинних речовин та продуктів бджільництва.

Зміст заняття

1. Фітотерапія в умовах курорту.
2. Характеристика основних продуктів бджільництва, що використовують в умовах курорту.
3. Самолікування. Вживання алкоголю та лікування.
4. Використання продуктів бджільництва в курортній практиці.
5. Характеристика сортів меду.
6. Цілющі властивості меду та його використання при хворобах людини.

Завдання

1. Зробити характеристику продуктів бджільництва з урахуванням їх походження, біолого-хімічного складу та впливу на організм людини.
2. Робота в MOODLE – *Завдання 8: тематика доповідей.*

Питання для самоконтролю

1. Використання рослинних речовин.
2. Використання продуктів бджільництва.

Рекомендовані джерела: [1, 6, 8, 12, 14, 20–21].

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 3

Організація суміжних видів діяльності щодо курортної справи

Практичне заняття 9

Тема: Переформовані та рідкісні лікувальні курортні фактори

Мета заняття: ознайомлення з переформованими та рідкісними факторами лікування та оздоровлення.

Зміст заняття

1. Основні методи фізіотерапії.
2. Штучні фізичні фактори, що використовують у курортній лікувальній практиці.
3. Характеристика нетрадиційних методів лікування.

Завдання

1. Дослідження історії використання нетрадиційних і рідкісних методів лікування в санаторно-курортній практиці.
2. Робота в MOODLE – *Завдання 9: тематика доповідей.*

Питання для самоконтролю

1. Методи фізіотерапії.
2. Рідкісні та нетрадиційні методи лікування.

Рекомендовані джерела: [1, 6, 8, 12, 14, 20–21].

Практичне заняття 10

Тема: Лікувальна фізична культура та лікувальний масаж

Мета заняття: ознайомлення з використанням ЛФК та масажу в умовах курорту.

Зміст заняття

1. Режими рухової активності в умовах курорту.
2. Основні форми занять ЛФК.
3. Види масажу. Техніка масажу.

Завдання

1. Визначити вимоги, що висувають до обладнання та до працівників кабінетів ЛФК та масажу.
2. Робота в MOODLE – *Завдання 10: тематика доповідей.*

Питання для самоконтролю

1. Класифікація ЛФК за формами.
2. Класифікація видів масажу.

Рекомендовані джерела: [1, 6, 8, 12, 14, 20–21]

Практичне заняття 11

Тема: Особливості організації лікування хвороб людини в умовах курорту

Мета заняття: ознайомлення з особливостями санаторно-курортного лікування хвороб людини.

Зміст заняття

1. Організація лікування хвороб людини в умовах курорту.
2. Поняття санаторного режиму.
3. Організація дієтичного харчування в санаторно-курортних установах: дієтичні раціони.

Завдання

1. Ознайомитись з умовами санаторно-курортного відбору.
2. Робота в MOODLE – *Завдання 11: тематика доповідей.*

Питання для самоконтролю

1. Особливості санаторно-курортного відбору та лікування.
2. Класифікація санаторно-курортних закладів.
3. Лікування та профілактика хвороб людини в умовах санаторно-курортного комплексу.

Рекомендовані джерела: [1, 5–10, 12, 14, 17–21].

Практичне заняття 12

Тема: Управління санаторно-курортними закладами

Мета заняття: ознайомлення з особливостями функціонування санаторно-курортних закладів.

Зміст заняття

1. Правове-регулювання діяльності санаторно-курортних закладів в Україні.
2. Концепція маркетингу в управлінні санаторно-курортною діяльністю.
3. Вимоги до кадрового складу закладів санаторно-курортного закладу.
4. Особливості організації дозвілля в межах курорту.
5. Забезпечення якості й ефективності діяльності санаторно-курортних закладів.

Завдання

1. Формування пакету основних нормативно-правових документів, що регламентують існування та роботу санаторно-курортних закладів України.
2. Робота в MOODLE – *Завдання 12: тематика доповідей.*

Питання для самоконтролю

1. Особливості управління курортами, санаторно-курортними закладами та їх персоналом.
2. Засоби формування позитивного настрою людини, що лікуються та оздоровлюються в умовах санаторно-курортних закладів.
3. Умови ефективного та якісного розвитку санаторно-курортних установ.

Рекомендовані джерела: [1, 6, 12, 14].

3. МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ ДО ВИКОНАННЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Самостійна робота здобувачів вищої освіти як один з компонентів навчального процесу, є системою організаційних і дидактичних заходів, спрямованих на підготовку за напрямками і спеціальностями фахівців відповідних освітніх та освітньо-кваліфікаційних рівнів. Самостійна робота є основним способом засвоєння здобувачем навчального матеріалу в час, вільний від обов'язкових навчальних занять, без участі викладача.

У зміст позааудиторної самостійної роботи включається підготовка до семінарів, лекцій, написання рефератів, курсових робіт та ін. Студенти навчаються одержувати теоретичні знання не тільки на лекціях і семінарах, але й шляхом самостійного засвоєння навчального матеріалу.

Самостійна робота забезпечується всіма навчально-методичними засобами, необхідними для вивчення навчальної дисципліни чи окремої теми: нормативними документами, підручниками, навчальними та методичними посібниками, науковими працями, статистичними матеріалами, інформаційно-довідковою літературою, конспектами лекцій, навчально-методичним комплексом тощо.

Завдання передбачають вивчення тем шляхом опрацювання наукової, навчально-методичної літератури. Здобувачам пропонується скласти конспекти та тези з метою підготовки до модульної контрольної роботи та екзамену. Важливою складовою самостійної роботи є підготовка до семінарських занять, яка повинна виконуватися студентами відповідно до завдань. До основних завдань з підготовки до семінарських занять належать: конспект чи тези питань з теми семінару, ведення словника, виконання практичних завдань (складання описів, характеристик тощо), порівняльний аналіз статистичних матеріалів, підготовка окремих повідомлень, рефератів, презентацій та інше. Нижче приведений перелік тем самостійної роботи, які є обов'язковими для вивчення. Окрім зазначених тем, здобувачі можуть пропонувати інші теми у рамках цієї навчальної дисципліни.

Перелік питань для самостійного опрацювання

1. Семінар – питань і відповідей «Курортна справа як наука»
 1. Опрацювання конспекту лекцій та рекомендованої літератури для обговорення: проблеми оздоровлення в санаторно-курортних умовах; ефективність санаторно-курортного лікування; взаємозв'язок між розвитком курортів та умовами географічного середовища; концептуальні засади розвитку курортної справи в Україні.
 2. Самотестування.
 3. Підготовка до презентації доповіді.
2. Семінар – обговорення «Курорти як центри розвитку лікувально-оздоровчого туризму»
 1. Опрацювання конспекту лекцій та рекомендованої літератури для обговорення: ринок курортно-рекреаційного туризму; диференціація курортів; історія розвитку курортів світу.
 2. Самотестування.
 3. Підготовка до понятійного диктанту.

3. Семінар – дискусія «Класифікація та типологія курортів»
 1. Опрацювання конспекту лекцій та рекомендованої літератури для обговорення питань: типи курортів; бальнеокліматичні курорти; грязеві; кумисолікувальні; горнолижні; морські; характер природно-лікувальних ресурсів; програми курортнооздоровчих турів; рекреаційні потреби споживачів.
 2. Самотестування.
 3. Підготовка до презентації доповіді.
4. Семінар – розгорнута бесіда «Рекреаційно-курортне районування території України»
 1. Опрацювання конспекту лекцій та рекомендованої літератури для обговорення: рекреаційно-курортні СПА центри в Україні; організаційні типи і підтипи СПА-центрів; спа-процедури; геопросторова організація спа-курортів; спа-напрямки: таласотерапія, ландшафтотерапія, ароматерапія, бальнеотерапія, апітерапія, галотерапія, стоун-терапія, кінезіотерапія, музикотерапія, арт-терапія.
 2. Самотестування.
 3. Підготовка до понятійного диктанту.
5. Семінар – бесіда «СПА-технології в курортології та лікувально-оздоровчому туризмі»
 1. Опрацювання конспекту лекцій та рекомендованої літератури для обговорення : рекреаційно-курортні СПА-центри в Україні; організаційні типи і підтипи СПА-центрів; спа-процедури; геопросторова організація СПА-курортів; спа-напрямки: таласотерапія, ландшафтотерапія, ароматерапія, бальнеотерапія, апітерапія, галотерапія, стоун-терапія, кінезіотерапія, музикотерапія, арт-терапія.
 2. Самотестування.
 3. Підготовка до понятійного диктанту.
6. Семінар – запитань і відповідей «Анімаційне обслуговування, оздоровчий туризм, рекреаційні послуги та спорт на курортах»
 1. Опрацювання конспекту лекцій та рекомендованої літератури для обговорення: різновиди рекреаційних послуг; готельна анімація; театралізовані заходи; спортивні заходи; тематичні вечори; розважально-ігрові програми; лікувальний і відпочинково-оздоровчий туризм; спортивно-оздоровчі послуги.
 2. Самотестування. Тестування, проведення дискусії, заслуховування та обговорювання повідомлень.
 3. Підготовка до понятійного диктанту.

7. Семінар – бесіда «Порядок та правила забезпечення санаторно-курортного лікування в Україні»
 1. Опрацювання конспекту лекцій та рекомендованої літератури для обговорення : забезпечення інвалідів путівками санаторно-курортного лікування; реабілітація застрахованих осіб; компенсація санаторно-курортної путівки; система закупівлі санаторно-курортних послуг.
 2. Самотестування.
 3. Підготовка до понятійного диктанту.
8. Семінар – обговорення «Природні лікувальні ресурси та їх використання»
 1. Опрацювання конспекту лекцій та рекомендованої літератури для обговорення: бальнеологічне лікування на курортах радоновими і вуглекислими водами; санаторно-курортне лікування на гірських кліматичних курортах, в лісі і на морі; види кліматотерапії: лікування геліотерапією і аеротерапією (загартовування повітрям); методи гідротерапії: курорти радонових вод; лікувально-санаторний режим.
 2. Самотестування.
 3. Підготовка до понятійного диктанту.
9. Семінар – запитань і відповідей «Клімат як лікувальний чинник»
 1. Опрацювання конспекту лекцій та рекомендованої літератури для обговорення: приморські, гірські, рівнинні, лісові й степові кліматичні курорти; ефект кліматотерапії; комплексні методи кліматології; особливості впливу клімату на організм людини; метеопрофіліктика.
 2. Самотестування.
 3. Підготовка до понятійного диктанту.
10. Семінар – дискусія «Кліматолікування»
 1. Опрацювання конспекту лекцій та рекомендованої літератури для обговорення: кліматолікувальні процедури; аеротерапія; повітряні ванни; геліотерапія; таласотерапія; методи таласотерапії; мікро-кліматотерапія; аерофітотерапія; цілодобова спелеотерапія.
 2. Самотестування.
 3. Підготовка до понятійного диктанту.
11. Семінар – розгорнута бесіда «Мінеральні води України: класифікація, характеристика, значення»
 1. Опрацювання конспекту лекцій та рекомендованої літератури для обговорення : гідромінеральні ресурси України; хімічний склад мінеральних вод; характеристика джерел мінеральних вод; використання мінеральних вод в медицині; класифікація мінеральних

вод з точки зору бальнеології; класифікація мінеральних вод за хімічним складом; класифікація мінеральних вод в залежності від газового стану; лікувальна дія мінеральних вод.

2. Самотестування.

3. Підготовка до понятійного диктанту.

12. Семінар – дискусія «Бальнео-гідротерапія та використання природних мінеральних вод»

1. Опрацювання конспекту лекцій та рекомендованої літератури для обговорення: Хімічний фактор у низці факторів, які лежать у основі фізіологічної та лікувальної дії мінеральних вод; гранично-допустима концентрація; оптимальна концентрація; класифікація мінеральних вод; «сухі» вуглекислі ванни; радонові ванни; сірководневі ванни; мінеральні ванни.

2. Самотестування.

3. Підготовка до понятійного диктанту.

13. Підготовка до семінару – дискусії «Лікувальні грязі. Природні лікувальні чинники: рідкісні і преформовані»

1. Опрацювання конспекту лекцій та рекомендованої літератури для обговорення: грязелікування, торфолікування, глинотерапії, галотерапії, кумисолікування, псамотерапії, радонотерапії, спелеотерапії; лікувальні грязі: поняття, класифікації, грязелікування; лікувальний торф і його застосування; терапевтичний ефект грязей; теплова дія лікувальних грязей.

2. Самотестування.

14. Підготовка до семінару – дискусії «Організація служби курортних та гідромінеральних ресурсів Методика і організація робіт по встановленню зон санітарної охорони».

15. Підготовка до семінару – дискусії «Організація санаторно-курортного лікування. Особливості організації лікування різних хвороб людини в умовах курорту».

16. Підготовка до семінару – дискусії «Управління санаторно-курортними закладами». Еволюція підходів до управління курортами. Управління курортами на різних рівнях в Україні. Функції управління в санаторно-курортних закладах. Концепція маркетингу в управлінні санаторно-курортною діяльністю. Кадровий склад закладів санаторно-курортного комплексу. Забезпечення якості й ефективності діяльності санаторно-курортних закладів.

4. МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ ДО ВИКОНАННЯ ІНДИВІДУАЛЬНИХ РОБІТ

Індивідуальні навчальні завдання мають на меті поглиблення, узагальнення та закріплення знань, які студенти одержують у процесі навчання, а також застосування цих знань на практиці. Індивідуальні завдання видаються студентам у терміни, передбачені робочим планом дисципліни, і виконуються кожним студентом самостійно при консультуванні викладачем. У випадках, коли завдання мають комплексний характер, до їх виконання залучаються декілька студентів, в тому числі інших спеціальностей чи факультетів.

Видами індивідуальних навчальних завдань є: конспект з теми за заданим або власно розробленим студентом планом; реферат з теми або вузької проблеми; виконання розрахункових або практичних (наприклад, ситуативних) задач різного рівня з теми; розробка теоретичних або прикладних функціональних (діючих) моделей, явищ, процесів, конструкцій тощо; комплексний опис будови, властивостей, функцій, явищ, об'єктів, конструкцій тощо; анотація прочитаної додаткової літератури з дисципліни, бібліографічний опис тощо; реферування іноземних текстів за фаховими темами; розробка навчальних та діагностичних тестових завдань тощо.

Студенти, які розпочинають вивчення дисципліни, на перших заняттях студенти мають бути поінформовані викладачем щодо організації самостійної роботи з дисципліни, про перелік і обсяг завдань, терміни їх виконання і особливості оцінювання, графік проведення консультацій, а також отримують методичні вказівки та індивідуальні завдання.

Одним з видів індивідуального (самостійного) завдання дисципліни є реферати з теми або вузької проблематики.

Мета реферату – самостійне вивчення частини програмного матеріалу, систематизація, поглиблення, узагальнення, закріплення та практичне застосування знань студента з навчального курсу та розвиток навичок самостійної роботи.

Орієнтовна структура індивідуального завдання: вступ – зазначається тема, мета та завдання роботи та основні її положення; теоретичне обґрунтування – виклад базових теоретичних положень, законів, принципів, на основі яких виконується завдання; методи – вказуються і коротко характеризуються методи роботи; основні результати роботи та їх обговорення – подаються статистичні або якісні результати роботи, схеми, малюнки, моделі, описи, систематизована реферативна інформація та її аналіз тощо; висновки; список використаної літератури.

Форма контролю індивідуального (самостійного) завдання – перевірка реферату та обговорення на занятті. Питання на самостійну роботу виносяться на поточний та періодичний контроль.

Теми рефератів

1. Курорти – провідний сегмент індустрії туризму.
2. Зародження і розвиток курортів у світі.
3. Основні біометеорологічні фактори.
4. Основні методи курортотерапії.
5. Курорти та їх класифікація.
6. Організація санаторно-курортного обслуговування.
7. Особливості неймінгу в брендингу курортів.
8. Створення логотипу і фірмового стилю в брендуванні курортів.
9. Створення вербальної складової бренду курорту.
10. Особливості розробки брендбуку для курортів.
11. Цілі та завдання брендингу курортів.
12. Канібалізм в портфелі брендів підприємства.
13. Особливості ребрендингу курорту.
14. Основні принципи рестайлінгу курортного підприємства.
15. Роль цінності бренду.
16. Етапи побудови бренд-стратегії.
17. Позиціонування бренду.
18. Актуальність брендингу в курортній справі.
19. Практика бренд-менеджмента: типологія та архітектура брендів.
20. Принципи планування санаторно-курортної діяльності в Україні.
21. Державне регулювання курортно-рекреаційної діяльності в Україні
22. Організація дієтичного харчування.
23. Курорти Європи.
24. Курорти Азії.
25. Курорти Америки, Африки, Австралії та Океанії.
26. Організація служби курортних та гідромінеральних ресурсів.

5. ПИТАННЯ ДЛЯ ПОТОЧНОГО ТА ПЕРІОДИЧНОГО КОНТРОЛЮ

1. Об'єкт, предмет, завдання дисципліни «Курортна справа з основами курортології та реабілітології».
2. Курортотополіс Трускавець – історія та сучасні тенденції розвитку.
3. Зміст поняття «курорт».
4. Основні схеми рекреаційно-курортного районування України.
5. Розвиток курортної справи. Періоди формування.
6. Медична реабілітація.
7. Етапи становлення вітчизняних курортів.
8. Основні схеми рекреаційно-курортного районування України.
9. Лікувально-оздоровчий туризм у Світі та в Україні: статистика та основні тенденції.
10. Санаторно-курортні послуги.
11. Мета і принципи рекреаційно-курортного районування.
12. Охарактеризуйте можливості питного лікування, як важливого методу бальнео-терапевтичного впливу на здоров'я та самопочуття людини.
13. Районоутворюючі ознаки і таксономічні одиниці.
14. Курортно-оздоровчий туризм в Україні та за кордоном.
15. Спеціалізація курортів.
16. Типи мінеральних вод України.
17. Суть поняття «здоров'я». Профілактика здоров'я. Методи збереження та відновлення здоров'я.
18. Загальна характеристика та класифікація мінеральних вод.
19. Лікувально-оздоровчий туризм – загальні риси та тенденції розвитку.
20. Клімато-курортотологічна характеристика України.
21. Фізична реабілітація – суть, зміст та методи.
22. Альтернативні традиційні і нетрадиційні методи оздоровлення.
23. Світові центри курортів.
24. Обслуговування на курортах міжнародного класу (країна за вибором студента).
25. Розкрийте значення води в житті людини.
26. Основні принципи комбінованого та сполученого застосування лікувальних фізичних факторів.
27. Курортна мережа України.
28. Роль води у природі та житті людини.
29. Основні типи лікувальних грязей.
30. Курортно-оздоровчий туризм в Україні та за кордоном.
31. Спеціалізація курортів.

32. Розкрийте зміст понять «охорона пелоїдів», «природна захищеність родовищ пелоїдів», «самоочищенням водойми».
33. Адаптація та акліматизація на курортах. .
34. Клімато-курортологічна характеристика України.
35. Класифікація та типологія курортів за геопросторовими критеріями.
36. Період перебування в умовах санаторно-курортного закладу.
37. Сучасний стан санаторно-курортної галузі України.
38. Аеротерапія.
39. Суть поняття СПА в контексті «лікувально-оздоровчого туризму». Класифікація СПА.
40. Курортні райони Одещини (коротка характеристика).
41. Поняття доступності курорту.
42. Фізичні якості повітря: температура, вологість, рух, тиск, іонізація їх вплив на оздоровлення людини.
43. Коротка характеристика екологічних умов регіону (за вибором студента).
44. Поняття «лікувально-оздоровча місцевість».
45. Рекреаційна система Карпатського регіону.
46. Місце санаторно-курортного комплексу в сфері надання послуг населенню.
47. Критерії їх державної акредитації санаторно-курортних закладів.
48. Інноваційні типи курортів.
49. Медична характеристика клімату основних природних зон.

6. ТЕСТОВІ ЗАВДАННЯ

Питання альтернативного вибору (Так/Ні)

1. Чи є рекреація розширенням відтворення сил людини?
2. Чи відносяться ландшафти до оздоровчих ресурсів?
3. Чи можуть до земель рекреаційного призначення відноситися водні об'єкти?
4. До земель рекреаційного призначення відносяться зелені насадження гідропарків.
5. Чи відноситься геліотерапія до кліматотерапії.
6. Чи відноситься аеротерапія до кліматотерапії.
7. Чи відноситься таласотерапія до кліматотерапії.
8. Чи відноситься мікротерапія до кліматотерапії.
9. Чи зустрічаються в Україні всі основні типи мінеральних вод.

10. Чи є хімічний фактор провідним у фізіологічній та лікувальній дії мінеральних вод?
11. Чи є температурний фактор провідним у фізіологічній та лікувальній дії мінеральних вод?
12. Чи є механічний фактор провідним у фізіологічній та лікувальній дії мінеральних вод?
13. Чи здійснюється охорона пелоїдів Конституцією України?
14. Чи здійснюється охорона пелоїдів Кодексом України «Про надра»?
15. Чи здійснюється охорона пелоїдів Земельним кодексом України?
16. Чи здійснюється охорона пелоїдів Законом України «Про курорти»?
17. У санаторно-курортних закладах використовують 5 дієтичних раціонів?
18. У санаторно-курортних закладах використовують 1 дієтичний раціон?
19. У санаторно-курортних закладах використовують 2 дієтичних раціони?
20. У санаторно-курортних закладах використовують 4 дієтичних раціони?
21. Лікарський електрофорез – це метод сполученого впливу на організм двох факторів – постійного (випрямленого) струму та введених за його допомогою лікарських речовин?
22. Флюктуоризація – це вплив синусоїдального перемінного струму малої сили і напруги, який постійно змінюється по амплітуді і частоті в межах 100-2000 Гц?
23. Електросон – це метод сполученого впливу на організм двох факторів – постійного (випрямленого) струму та введених за його допомогою лікарських речовин?
24. Світлолікування – це вплив синусоїдального перемінного струму малої сили і напруги, який постійно змінюється по амплітуді і частоті в межах 100–2000 Гц?
25. Термін СПА походить від назви містечка СПА провінції Льєж (Східна Бельгія)?
26. Термін СПА походить від назви курортів США?
27. Термін СПА походить від назви курорту у Австрії?
28. Термін СПА походить від назви курортів Франції?
29. За ефективністю функціонування курортно-рекреаційних закладів можна виділити 2 групи регіонів, які?
30. Мінеральна вода «Нафтуса» відноситься до органогенно-залізистих.
31. Моршинське родовище відноситься до типу хлоридно-натрієвих вод.
32. До кліматичних рекреаційних ресурсів відноситься аеротерапія.
33. Найбільшим бальнеологічним курортом в Українських Карпатах є Трускавець.
34. Лікувальні грязі найширше використовуються на курорті Буковель.

35. Лікувальні грязі найширше використовуються на курорті Черче.
36. Озокерит видобувають поблизу Солотвина.
37. Озокерит видобувають поблизу Старуні.
38. Озокерит видобувають поблизу Борислава.
39. Бішофіт – заключний продукт галогенезу, який утворюється на останній стадії формування соляних відкладів сульфатного типу, багатих магнієм.
40. Бішофіт – нафтопродукт, який утворюється на останній стадії формування соляних відкладів сульфатного типу, багатих магнієм.
41. Курорт – освоєна природна територія на землях оздоровчого призначення, що має природні лікувальні ресурси, необхідні для їх експлуатації будівлі та споруди з об'єктами інфраструктури, використовується з метою лікування, медичної реабілітації, профілактики.
42. Курорт – природна територія на землях оздоровчого призначення, що має природні лікувальні ресурси.
43. Курорт – освоєна природна територія на землях оздоровчого призначення, що має природні лікувальні ресурси.
44. Курорт – освоєна природна територія на землях оздоровчого призначення, що має необхідні для їх експлуатації будівлі та споруди з об'єктами інфраструктури, використовується з метою лікування, медичної реабілітації, профілактики захворювань та для рекреації і підлягає особливій охороні.
45. Морська вода – води земної поверхні, що зосереджені в морях.
46. Морська вода – всі води земної поверхні.
47. Озокерит – групова класифікаційна назва бітумів, масляна частина яких складена твердими вуглеводнями, переважно парафінового ряду (церезини).
48. Озокерит – це гірський віск.
49. Ропа – насичена солями вода соляних озер (лиманів), порожнин і пор донних відкладів.
50. Ропа – насичена солями вода.
51. Розміщення зон масового короточасного відпочинку слід передбачати з врахуванням доступності цих зон на громадському транспорті, як правило, не більше 1,5 год.
52. Площу ділянки зони масового короточасного відпочинку слід приймати не менше 150 га.
53. Розміри територій зон відпочинку слід приймати з розрахунку 100-500 м ходу на одного відвідувача.

54. Зони відпочинку слід розміщувати на відстані від санаторіїв, піонерських таборів, дошкільних санаторно-оздоровчих установ, садівничих товариств, автомобільних доріг загальної мережі і залізниць не менше 500 м ходу.
55. Зони відпочинку слід розміщувати на відстані від будинків відпочинку – не менше 300 м ходу.
56. Ціна на приватні земельні ділянки залежить від їх розташування відносно функціональних зон курорту.
57. Концептуальна філософія проектування курорту вимагає дотримання фізичного балансу.
58. Концептуальна філософія економічного балансу визначає співвідношення між розміром інвестицій та очікуваною прибутковістю проекту.
59. Концептуальна філософія фізичного балансу визначає оптимальний розмір території, який повинен бути достатнім для задоволення ринкових потреб.
60. «Внутрішній» баланс курорту повинен виражатися у кількості відпочиваючих, що перебувають на даній території, психофізіологічному комфорті та безпеці.
61. Місцеві громади, що проживають поруч із гірськолижними курортами, повинні намагатись задовольнити очікування гостей і представити їм якісь унікальні особливості та переваги їхньої місцевості.
62. У плануванні місцевої общини чи селища не варто враховувати різноманітні фізичні, естетичні і соціальні чинники.
63. Дотримання певних принципів під час планування курортів убезпечить ділянку від можливих подальших проблем під час будівництва і подальшої роботи курорту та в співіснуванні із місцевою громадою.
64. Щоб уникнути конфліктів щодо функціонального використання землі, слід пристосовуватися до природних умов даної ділянки.
65. У ході проектування під'їзних шляхів курорту за основу повинні розглядатись транспортні потоки у години пік, коли погода не є визначальним фактором.
66. Схили, орієнтовані в основному на північ або північний схід, менше за інші піддаються впливу сонячних променів, і тому краще утримують сніговий покрив.
67. При плануванні спусків на гірськолижному курорті слід розміщувати їх паралельно до лінії падіння.
68. Використання природних впадин та низин дозволяє заощадити витрати на зрізання та підсипання гори.
69. Вітер завдає незначної шкоди сніговому покриву.
70. Щоб зберегти сніг на схилах слід збільшити їх затінення.

71. Інформацію про відповідність ділянки до забудови курорту можна отримувати з аерознімків.
72. На курортній місцевості 1/3 її території повинна бути рівною.
73. Спуск по схилах можна поділити на простий, середній і важкий.
74. Максимальний кут нахилу середніх схилів становить 20°.
75. Складні схили мають кут нахилу до 40°.
76. Курорт – місце з природними лікувальними засобами, де є спеціальні установи та споруди для лікування й відпочинку хворих.
77. Санаторій – територія, на якій знаходяться природні лікувальні чинники, спеціальні технічні пристосування для їх лікувального використання і є лікувально-профілактичні установи.
78. Курорти відрізняються від рекреаційних зон тим, що мають в своєму складі окрім природних лікувально-оздоровчих ресурсів.
79. Курортологія – наука, що вивчає використання природних чинників для відновлення здоров'я людини.
80. Картосхеми 1960–2001 рр. відображали розташування родовищ мінеральних вод та лікувальних грязей.
81. Схема розташування курортів, місць, масового відпочинку та туризму в Україні була створена у 1968 р.
82. Схема розташування курортів, санітарно-оздоровчих закладів та родовищ лікувальних мінеральних вод і грязей та території України була створена у 1971 р.
83. Схема розташування територій, що резервуються для організації зон лікування, відпочинку і туризму в Україні була створена у 1987 р.
84. Схема охорони курортно-рекреаційних ресурсів України була створена у 1993 р.
85. Перша робота (Генеральная схема размещения санаторно-оздоровительных учреждений и перечень курортных и лечебных местностей Украины) в Україні, у якій комплексно вивчені курортні можливості та окреслені перспективи розвитку даної галузі.
86. «Генеральная схема размещения санаторно-оздоровительных учреждений и перечень курортных и лечебных местностей Украины» була опублікована у 1968 р.
87. Праця «Предложения по размещению и очередности освоения курортов, зон отдыха и туризма, заповедников и национальных парков в СССР» була опублікована у 1978 р.
88. Праця «Схема развития и размещения курортов, мест отдыха и туризма, природных парков и заповедников в СССР» була опублікована у 1988 р.

89. Перша спеціалізована схема «туристичного районування» території України була опублікована у 1998 р.
90. Таксономічною одиницею курортної регіоналізації вищого рангу є зони.
91. На розташування зон не впливає територіальна близькість, наявність транспортних і функціональних зв'язків між районами.
92. В Україні виділяють шість великих курортно-рекреаційних зон.
93. До складу Чорноморсько-Азовської курортно-рекреаційної зони входять Кримський, Західно-Причорноморський і Східно-Причорноморський регіони та Бердянський район.
94. Західноукраїнська курортно-рекреаційна зона охоплює Закарпатський, Карпатський регіони.
95. Одним із завдань державної політики розвитку санаторно-курортної галузі в Україні є створення та розвиток системи державного регулювання та координації в санаторно-курортній сфері на державному та місцевому рівнях.
96. Одним із варіантів подальшого розвитку санаторно-курортної галузі в Україні може бути розосередження механізмів державного регулювання в санаторно-курортній сфері.
97. Пропонований варіант подальшого розвитку санаторно-курортної галузі в Україні – стихійно, на принципах саморегуляції.
98. Завдання, стосовно реалізації державної політики щодо розвитку санаторно-курортної сфери в Україні повинні бути реалізовані на основі Загальнодержавної програми розвитку санаторно-курортної галузі України на певний період.
99. Ефективний розвиток санаторно-курортної галузі в Україні позитивно вплине на лікування хворих в поліклініках і стаціонарах.
100. Правове регулювання управління санаторно-курортними територіями визначено Земельним та Водним кодексами України.
101. Природна територія міста Бердянська Запорізької області визнана курортом державного значення.
102. Управління санаторно-курортними територіями стосується розвитку територіально-адміністративних одиниць.
103. Приватизація санаторно-курортних закладів, що знаходяться на територіях курортів державного значення, використовують природні лікувальні ресурси зазначених територій і на момент прийняття цього Закону перебувають у державній або комунальній власності, дозволяється.
104. Приватизація санаторно-курортних закладів, що знаходяться або створюються на територіях курортів місцевого значення і використовують

природні лікувальні ресурси зазначених територій, за умови збереження профілю об'єктів, забороняється.

105. Санаторно-курортна сфера в Україні є важливим розділом національної системи охорони здоров'я.
106. Санаторно-курортні місцевості України мають практично всі відомі в світі типи лікувальних мінеральних вод, лікувальних грязей.
107. Організація санаторно-курортної допомоги заснована на принципах профілактичної і реабілітаційної направленості.
108. Мережа санаторно-курортних закладів України на сьогоднішній день складає більш ніж 53,1 тис. закладів.
109. Необхідність відповідності сучасної організації вимогам ринкової економіки викликає потребу постійного її вдосконалення, організаційного розвитку.
110. Дослідження систем управління – це вид діяльності, направлений замінити розвиток і удосконалювання управління у відповідність до постійно змінних зовнішніх і внутрішніх чинників.
111. Дослідження управління забезпечується щоденною діяльністю менеджерів і персоналу та роботою спеціалізованих аналітичних груп, лабораторій, відділів.
112. Практичні дослідження управління санаторно-курортними територіями призначені для швидкого ефективного розв'язання і досягнення бажаних результатів.
113. Науково-практичні дослідження управління орієнтовані на перспективу, глибше розуміння тенденцій і закономірностей розвитку організацій, підвищення освітнього рівня працівників.
114. Управління у сфері діяльності курортів здійснює Кабінет Міністрів України.
115. До повноважень Кабінету Міністрів України у сфері діяльності курортів належать: реалізація державної політики у сфері діяльності курортів; забезпечення розроблення і виконання державних програм та прогнозів розвитку курортів тощо.
116. Міністерства, інші центральні органи виконавчої влади беруть участь у розробці та реалізації державної політики України у сфері курортної справи в межах своєї компетенції, визначеної законами.
117. Розвинута ринкова економіка – це складна система відносин, яка базується на конкуренції та забезпечує існування лише добре організованих і економічно здорових підприємств.
118. Управління підприємством, що полягає у пошуку раціональних шляхів ефективного керівництва підприємством.

119. Управління – це творчий процес, який базується на особливих здібностях керувати.
120. Управління вимагає від керівника доброї по інформованості, рішучості і, навіть, інтуїції.
121. Санаторно-курортний комплекс є відкритою системою, він зможе вижити тільки тоді, коли задовольнятиме потреби споживача і зовнішнього середовища.
122. До головних функцій управління відносять планування, організацію взаємодії, мотивацію, контроль.
123. Складання плану завжди розглядається як початковий етап процесу управління.
124. Суть планування управління полягає у оцінці слабких та сильних сторін підприємства у сфері фінансів, маркетингу, виробництва, трудових ресурсів.
125. Процес планування є інструментом, який допомагає в процесі прийняття управлінських рішень.
126. Мета планування – забезпечити нововведення, які б дозволили адекватно реагувати на зміни зовнішнього середовища.
127. За сучасних економічних умов розвиток закладів санаторно-курортної сфери спроможний відіграти ключову роль у відтворювальних процесах як на рівні туристичної дестинації, так і на рівні національної економіки.
128. Більшість закладів санаторно-курортної сфери, діяльність яких тісно пов'язана з регулярними державними дотаціями, неспроможні швидко адаптуватися до нових економічних умов і, як наслідок, є неконкурентоспроможними на туристичному ринку.
129. До складу туристично-рекреаційного потенціалу України входять понад 100 курортів і курортних місцевостей.
130. Під охороною держави перебуває понад 3229 оздоровчих закладів – санаторіїв, пансіонатів, будинків відпочинку тощо.
131. Незважаючи на туристичну привабливість регіонів, частка України на світовому санаторно-курортному ринку є незначною.
132. Формування державної стратегії розвитку рекреаційного господарства України і курортно-рекреаційного природокористування є актуальною проблемою у зв'язку з необхідністю масового захворювання населення.
133. Збереження і розвиток санаторно-курортної галузі як складової туристичної індустрії має стати частиною державної політики у справі охорони і зміцнення здоров'я населення.
134. Суть стратегічного управління – в переорієнтації від практики путівки й нормативно-безособового обслуговування потоку відпочиваючих – до

усвідомлення єдності процесу і результату спільної роботи лікарів, обслуговуючого персоналу у конкуренції за туриста.

135. Основним продуктом санаторно-курортної діяльності можна вважати задоволення відпочиваючого.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНИХ ДЖЕРЕЛ

Основна література

1. Бальнеологічні курорти [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.allmedicina.ua/news.php?rubr=71>.
2. Безруков Ю. Ф. Рекреаційні ресурси та курортологія / Ю. Ф. Безруков [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.jewellery.org.ua/address/Bezrukov-09.pdf>.
3. Бібліографічний опис документів відповідно до ДСТУ 7.1:2006, запровадженого в дію в Україні 01.07.2007 : метод. реком. / Харків. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова ; уклад.: Н. Б. Давидова, В. О. Статкус ; відп. за вип. О. М. Штангей. – 3-тє вид., перероб. і доп. – Харків : ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2015. – 23 с.
4. Вивчення потенційних ринків для СПА - лікувального туристичного сектору Криму [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://linc.com.ua/documents/storage/Spa_Market_Research.pdf.
5. Держтуризмкурорт закладів [Електронний ресурс]. – Режим доступу :
6. Джелалі В. Психологія вирішення конфліктів: навч. посіб. Для студ. вищих навч. закладів / В. О. Джелалі. – Харків-Київ. 2006. – 320 с.
7. Долинська Л. Психологія конфлікту: [навчальний посібник] / Л. В. Долинська, Л. П. МатяшЗаяц. Київ: Каравела, 2010. 304 с.
8. Калаур С. М. Теорія і методика професійної підготовки майбутніх фахівців соціальної сфери до розв'язання конфліктів у професійній діяльності: монографія. Тернопіль: Осадца Ю.В., 2018. 456 с.
9. Кравець О. М. Конспект лекцій з дисципліни «Курортологія» (для студентів всіх форм навчання напрямів підготовки 6.030601 – Менеджмент, 6.140101 – Готельно-ресторанна справа, 6.140103 – Туризм) / Кравець О. М., Рябев А. А. ; Харків. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова. – Харків : ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2014. – 106 с.
10. Кравець О. М. Курортологія (ТУР): навчальний дистанційний курс [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://cdo.kname.edu.ua/course/view.php?id=1403>

11. Курорти та санаторії України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://sanikur.com/>.
12. Лобода М. В. Основы курортологии / М. В. Лобода, Э. А. Колесник. – Київ: Вид. Куприянова, 2003. – 512 с. <http://www.tourism.gov.ua/ua/>
13. Менеджмент діяльності санаторно-курортних закладів [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.confcontact.com/20101224/3_kraev.htm.
14. Мороз О. Теорія конфліктів в контексті побудови загальної моделі ефективності сучасного підприємства: монографія / О. В. Мороз, О. А. Сметанюк, О. В. Лазарчук. Вінниця: ВНТУ, 2010. 256 с.
15. Орбан-Лембрик Л. Психологія управління: посібник. Київ: Академвидав, 2003. 255 с.
16. Орлянський В. Конфліктологія. Київ: Центр учбової літератури, 2007. 160 с.
17. Приходько Ю. Психологічний словник-довідник: навч. посіб./ Ю. О. Приходько, В. І. Юрченко. Київ: Каравелла, 2012. 328 с.
18. Про курорти: закон України від 05.10.2000 р. N 2026 – III [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2026-14>.
19. Степанов Є. Г. Основы курортологии та санаторно-курортне лікування: навч. посібн. / Є. Г. Степанов. – Харків : Кроссруд, 2007. – 584 с.
20. Фоменко Н. В. Рекреаційні ресурси та курортологія: навч. посібник / В. Н. Фоменко. – Київ : Центр навчальної літератури, 2007. – 312 с.
21. Цюрупа М. Основы конфліктології та теорії переговорів: Навчальний посібник. Київ: Кондор.2004. 172 с.

Додаткова література

1. Башук Т., Хижняк М. Управління різними типами конфліктів у креативному колективі. Маркетинг і менеджмент інновацій. 2012. № 3. С. 111–119.
2. Біловодська О. Управління конфліктами в системі управління людським потенціалом підприємств. Економіка і суспільство. 2017. № 10. С. 177–182
Грибова Л. Формування культури професійного спілкування фахівців сфери обслуговування в процесі підвищення кваліфікації. Вчені записки Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського. Серія : Економіка і управління. 2018. Т. 29(68), № 6. С. 23–27.
3. Блажук А. Методи профілактики конфліктів в організації. Сучасні інноваційні технології у сфері готельно-ресторанного господарства: матеріали Студентської наукової Інтернет конференції, 17 травня, 2018 р. – Чернівці. – 212 с. С. 131–134.

4. Влащенко Н. М., Тонкошкур М. В. Інноваційні технології в туризмі: глобалізації. Оптимізація систем управління в умовах економічної глобалізації: монографія. За ред. д. е. н. Ю. Є. Петруні. Дніпро: Університет митної справи та фінансів, 2018. С. 141–152.
6. Горб К. М. Туристичні дестинації у системі міжнародної маркетингової діяльності. Вісник Львівського університету. Серія географічна. 2012. Вип. 41. Ч. 2. С. 43–55.
7. Джинджоян В. В. Діяльність туристичних підприємств та класифікація туристичних програм. Інвестиції: практика та досвід. 2019. № 24. С. 49–53.
8. Джинджоян В. В. Застосування елементів проектного маркетингового менеджменту для управління збутом туристичних підприємств. Ефективна економіка. 2018. № 5.
9. Джинджоян В. В. Сучасні інноваційні технології в менеджменті туризму та гостинності. Ефективна економіка. 2021. № 6.
10. Доценко О., Швець С. Сутність та місце конфлікту у сучасному туристичному бізнесі. Сучасні інноваційні технології у сфері готельно-ресторанного господарства: матеріали Студентської наукової Інтернет-конференції, 17 травня, 2018 р. – Чернівці. – 212 с. С.140–142.
11. Дудар Т. Г., Мельниченко В. В. Інноваційний менеджмент: навч. посібник. Тернопіль: Економічна думка, 2008. 250 с.
12. Калаур С. Доцільність формування конфліктологічної компетентності у майбутніх фахівців сфери послуг. Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету. Сер.: Педагогіка. Тернопіль : Видавничий відділ ТНПУ, 2011. № 4. С. 188–195.
13. Калаур С. Характеристика підходів формування готовності майбутніх фахівців соціально сфери до розв’язання конфліктів. Актуальні проблеми державного управління, педагогіки та психології: зб. наук. праць. 2015. Вип. 1 (12), т. 5. С. 12–16.
14. Криса О. Управління конфліктами як фактор підвищення конкурентоспроможності підприємств. Вісн. Нац. ун-ту «Львівська політехніка». 2008. № 633. С. 361–36
15. навч. посібник / Харків. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова. Харків :
16. Новікова Н. Управління конфліктами в організації: підходи до вирішення та профілактики. Галицький економічний вісник. 2013. № 2(41). С. 79–83.
17. Скібіцький О. М. Інноваційний та інвестиційний менеджмент: навч. посіб. К.: Центр учбової літератури, 2009. 408 с.
18. Скрипченко І. Т. Інноваційні технології в туризмі: навчальний посібник. Дніпро: Журфонд, 2021. 137 с.

19. Топчієв О. Г., Яворська В. В., Сич В. А., Коломієць К. В. Рекреаційно-туристичний потенціал: напрями систематики і квазіметричної оцінки. Навчальний посібник; Одес. нац. ун-т імені І. І. Мечникова. Одеса: Бондаренко М.О., 2022. 280 с.
20. Туризмолוגія: концептуальні засади теорії туризму: монографія / В. К. Федорченко, В. С. Пазенок, О. А. Кручек та ін. К.: ВЦ «Академія», 2013. 368 с.
21. Хмурова В. Управління конфліктами на підприємствах сфери послуг. Вісник Київського інституту бізнесу та технологій. 2014. Вип. 1. С. 106–113.
22. ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2022. 214 с.
23. Prykhodko Z., Yavorska L., Shashero A., Nefedova N., Molodetskyi A. Murals as an element of the tourist image of the city of Odesa. Journal of Education, Health and Sport. Online. 30 November 2023. Vol. 48, no. 1, pp. 287-298. eISSN 2391-8306. <https://dx.doi.org/10.12775/JEHS.2023.48.01.022>

Навчальне видання

КУРОРТНА СПРАВА З ОСНОВАМИ КУРОРТОЛОГІЇ ТА РЕАБІЛІТОЛОГІЇ

ЕЛЕКТРОННІ МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ

до курсу

для здобувачів геолого-географічного факультету
другого (магістерського) рівня вищої освіти
спеціальності ІЗ/242 Туризм та рекреація

Електронне практичне видання

Укладачі:

Шашеро Антоніна Миколаївна

Коломієць Катерина Василівна

Соколовський Віктор Анатолійович

В авторській редакції

Затв. авт. 16.06.2026. Шрифт Times New Roman.

Системні вимоги: операційна система сумісна з програмним забезпеченням
для читання файлів формату PDF.

Обсяг 0,8 МБ. Зам. № 3143.

Видавець:

Одеський національний університет імені І. І. Мечникова

вул. Змієнка Всеволода, буд. 2, м. Одеса, 65001, Україна

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 8592 від 23.03.2026 р.

Тел.: (048) 723 28 39, e-mail: druk@onu.edu.ua